

ကိုးကွယ်မှုဆိုင်ရာ ရခိုင်တေးကဗျာများ

ကျော်ဇော(ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်)

မြဝတီမဂ္ဂဇင်း၊ ၁၉၇၆ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလ၊ အတွဲ ၂၅၊ အမှတ် ၁၊ နာ-၁၃၇-၁၃၉ ထိ။

"ရှေးထုံးကိုလည်း မပယ်နှင့်၊ ဈေးသုံးကိုလည်း မလွယ်လင့်" ဟုဘိသကဲ့သို့ ရှေးက ပညာရှိကဝိအကျော်အမော် တို့သည် နောင်လာနောင်သားတို့၏ အလိုငှာ ထားခဲ့သော မိမိတို့၏ ဓလေ့ထုံးစံ ရိုးရာယဉ်ကျေးမှု၊ စာပေ၊ အနုပညာအဖြာဖြာတို့ကို ပစ်ပယ်မထားဘဲ ရှာဖွေဖော်ထုတ် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ကြရမည့်တာဝန်မှာ ပြည်ထောင်စုတိုင်းရင်းသားလူမျိုးအားလုံး၏ တာဝန်တစ်ရပ်ပင် ဖြစ်လေသည်။

အနောက်ရိုးမတောင်တန်းကြီး၏ သည်မှာဘက်ကမ်းရှိ ရခိုင်ပြည်နယ်သည် ရှေးခေတ်၊ ရှေးအခါကာလ၊ ရမ္မာဝတီခေတ်၊ ဒွာရာဝတီခေတ်၊ ဓညဝတီခေတ်၊ ဝေသာလီခေတ် စသည်ဖြင့် ခေတ်အဆက်ဆက် ကျော်လွှားလာခဲ့ရာတွင် စန္ဒသူရိယမင်း၏ ဓညဝတီခေတ်ကပင် ကဗျာစပ်ဆိုနည်းများကို တီထွင်လာခဲ့ကြသည်ဟုသိရသည်။ ၎င်းပြင် ဝေသာလီခေတ် စန္ဒရားမင်းများလက်ထက်၌ စောပြည့်ညို(သုဝဏ္ဏဒေဝီ)၏ "သိန်ကန်မိန်တွင်"ချီရွှန်းလိုက်ရတု၊ အမတ်ကြီးဓမ္မဇေယျ၏ "ဗျည်းသုံးဆယ့်သုံးလုံး လှေတော်သံ"၊ "စန္ဒရားဘွဲ့"စသော အထက်တန်းကျသည့်ဂီတနွယ်သည့်ရခိုင်ကဗျာစာပေအဖူးအငုံ မြောက်မြားစွာ ပွင့်လန်းလာခဲ့သည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။

ထိုနောက် ရခိုင်ယဉ်ကျေးမှု အထွန်းကားဆုံး အကျယ်ပြန့်ဆုံးဖြစ်သော မြောက်ဦးခေတ်၌ "ရခိုင်သဘာဝတေးကဗျာသီချင်း"များ ထွန်းသစ်တိုးတက်ဆုံး ဖြစ်ခဲ့ပေသည်။ ရှေးစန္ဒသူရိယမင်း၏ ဓညဝတီခေတ်၊ စန္ဒရားမင်းများ၏ ဝေသာလီခေတ်တို့မှ အစပြု၍ အမြစ်နှွယ်လာခဲ့သော တေးကဗျာတို့ကို အဆင့်ဆင့်လက်ခံကာ မြောက်ဦးခေတ်တွင် ထူးခြားဆန်းပြားလာအောင် တိုးတက်တီထွင်ခြင်း ဖြစ်ပေသည်။ ဤကား ရခိုင်သဘာဝတေးကဗျာများ ရခိုင်စာပေသမိုင်း၌ ဆက်လက်ဆင်းသက်လာခဲ့ခြင်း အကျဉ်းမျှ ဖြစ်ပေသည်။

ယခုဖော်ပြလတ္တံ့သော ကိုးကွယ်မှုဆိုင်ရာ ရခိုင်သဘာဝတေးကဗျာ အချို့သည် ရခိုင်ကဗျာစာပေအတိုးတက်ဆုံးခေတ်များမှစ၍ ခေတ်အဆက်ဆက်တို့ကို ကျော်လွှားကာ ယနေ့တိုင် ရခိုင်ပြည်သူတို့၏ နှုတ်ဖျားဝယ် မပျောက်မပျက် ထင်ရှားလျက် ရှိနေပေသည်။ ဤသဘာဝတေးကဗျာများကို အဆိုသက်သက် မဟုတ်ဘဲ တူရိယာသံနှောကာ သံစုံတပ်ပေးလျှင် ပို၍သာယာငြိမ်ညောင်းစေပေသည်။

(ဘုရားတင်ရန်အတွက် ဆီမီး၊ ကုက္ကား၊ ထီး၊ တံခွန် အစရှိသော ဘုရားလက်ဆောင် မြားမြောင်စွာဖြင့် မြတ်စွာဘုရား ရုပ်ပွားတော်သို့ သွားရောက်၍ ဆုတောင်းဆုယူ ပြုကြပါသည်။ မြတ်စွာဘုရား၏ ကိုယ်စား ရုပ်ပွားတော်ကို မောင်တို့မယ်တို့ ညီညီညာညာ ဖူးမြော်ကန်တော့ကြပါသည်။ ဦးခေါင်းထိပ်မှာ ပန်းကို တင်၍ လက်ဆယ်ဖြာဖြင့် ရှိခိုးကြပါသည်။ ဝတ်ပြုကြပါသည်။)ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို ဖော်ပြထားသည့်သဘာဝတေးကဗျာကား...

"ဘုရားလက်ဆောင်၊ များမြောင်ဆီမီး
မုလေးဖွားကေ၊ ကုက္ကားထီးနန်
ကြက်ချာဒက်စွန်၊ တံခွန်လိပ်လက်
ပြာသာဒ်ပြင်ဗျာ၊ စွန်းတင်ကြက်လို
သကျမဉ္ဇူ၊ ဆုထူးယူမေ
ကောင်းမှုတို့မေ၊ ဆင်းစုဒ္ဒေကို
အညီမေရီ၊ ဖူးကတ်တေလေး
ပန်းခံယူငင်၊ ခေါင်းထက်တင်
ဇီးသျှင်ခိုးကေ၊ ဝတ်ပြုရေလေး
ဝတ်ပြုရေ...။

ဟူ၍ ဖြစ်ပေသည်။ ယင်းနောက်တစ်ဖန် (ညီမတို့၊ အမတို့ ပန်းခူးရန် သွားကြပါစို့၊ ယခုလို သီတင်းဝါလကျွတ်ခဲ့ပြီဆိုမှဖြင့် ရခိုင်အခေါ်လုပ်စရိပန်းနှင့်တကွ တခြားသော ဘုရားပန်းများတို့သည် ပွင့်လန်းခဲ့ကြပေပြီ။ ဤအချိန်အခါသည် ညီမတို့၊ အမတို့ ဖော်တသင်း ပန်းပေါင်းစုံကို တူတူညီညီ ပျော်ပျော်ပါးပါး ပန်းခူးချိန် မဟုတ်လော။ ညီမတို့ အမတို့ ပန်းခူးပြီးက

ဘာလုပ်ကြမည်နည်းဆိုလျှင် ဆရာတော်အရှင်ထေရ်မြတ်ကျောင်းသို့ သွားရောက်ပြီး ကန်တော့ကြပါသည်။ ဇေတဝန်ကျောင်းတော်မြတ်မှာ ပန်းခူးယူခဲ့သော ပန်းမျိုးစုံတို့ကို ဘုရားတင်ကြမည်။ ဆီမီးတိုင်တစ်ယောက်တစ်တိုင်စီ ပြိုင်တူထွန်းညှိယူကြပြီးလျှင် ရှိခိုးပူဇော်ကြမည် ညီမတို့၊ အမတို့ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို ဖော်ညွှန်းသည့်သဘာဝတေးကဗျာမူကား-

အမျှလေ၊ ရောက်မလေ။

ပန်းခူးဖို့၊ လားကတ်မေ။

ဝါကျွတ်လတ်ပျာ၊ ပန်းပွင့်ပျာ။

လုပ်စရီပန်း၊ ဘုရားပန်း။

အနွယ်ခက်ဖြာ၊ ပွင့်တရား။

ရိုးတံကချို၊ ပွင့်ဝတီ။

ငုံတံတမျိုး၊ ပွင့်တချို။

ဘုရားပန်းယင်၊ ပွင့်လတ်ယင်။

အကျွန်ရိုမှာ၊ ဆွတ်ကတ်ယင်။

ဆွတ်လို့ရကေ၊ ဇာပြင်မေ။

ဆရာသျှင်ထေရ်ကျော်ကျောင်း၊ လားကတ်မေ။

ကျောင်းကြီးအသျှင်၊ ကန်တော့ယင်။

ဇေတဝန်၊ မြတ်မွန်ကျောင်း

ပန်းတင်ယင်။

တယောက်တတိုင်၊ ဆီမီးတိုင်လေ

ပြိုင်ဗျာထွန်းကေ၊ ရှိခိုးမေလေ...

ရှိခိုးမေ...

ဟူ၍ ဖြစ်ပေသည်။ ရခိုင်ပြည်နယ် ပုဏ္ဏားကျွန်းမြို့အနီး၌ ရှိသော ဦးရစ်တော်စေတီသည် ဘုရားတည်ကတည်းကပင်လျှင် ကောင်းမြတ်သေသပ်စွာ ပွတ်တိုက်ပြုလုပ်ထား၍ လုံးပတ်ညီညာပြီး စေတီတော်ထိပ်ဖျားတွင်လည်း ရွှေနှင့်ငွေနှင့်ရော မြှမ်းပြီး ပြုလုပ်ထားပါသည်။ ဤစေတီတော်ကို ဘယ်နေ့ ဘယ်ရက်မှာ ဖူးမြော်ရန် သွားကြရသနည်းဆိုသော် သခွား၊ ဖရုံ၊ ပွင့်သစ်သည့်ဆီးနှင့်စိုစ ပြာသိုလတွင် ဖူးမြင်ရန် သွားကြရပါမည်။ သို့သော်လည်း နမလေးမှာ မြောက်သားတော်မလိုက်လျှင် ဖူးမြော်ရန် မသွားပါ။ (မြောက်သားတော်ဆိုသည်မှာ အမေ၏မောင်သား၊ သို့မဟုတ် အဖေ၏ညီမ၊ အမသားကို ရခိုင်လို တော်စပ်ခေါ်ဆိုခြင်း ဖြစ်ပါသည်။) အဘယ်ကြောင့်မူ ဘုရားရင်ပြင်တွင် ကျ၍ ကွဲခဲ့ဘူးပါသည်။ အမေကို ပြန်ဆက်ဘို့ ပေးသည့်အခါတွင် အမေကိုယ်တိုင် ထွေးစမျှယ်၏စိန်နားငွေ့ကို မဆက်ပေးနိုင်ခဲ့ပါ။ အဖေကို ပြန်ပေးသော်လည်း အဖေကိုယ်တိုင် မဆက်ပေးနိုင်ခဲ့ပါ။ မောင်တော်ကို ပေးပြန်သော်လည်း မောင်တော်ကိုယ်တိုင် ထွေးစမျှယ်၏စိန်နားငွေ့ကို ဆက်မပေးနိုင်ခဲ့ပါဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို ဖော်ပြသည့်သဘာဝတေးကဗျာတစ်ပုဒ်ကား...

ဝရစ်တောင်စာတီ၊ လုံးပတ်ညီ

လုံးညီပွတ်တိုက်၊ အဖျားစွန်းမှာ

ရွှိန်နွဲ့နွဲ့နွဲ့၊ ရောပျာပွတ်တေ

ဇာနိဇာရက်၊ ဖူးရပါမေ
 သခွားချေပွင့်မုံ၊ ဖရုံချေပွင့်သစ်
 နှင်းစစိုကေ၊ ပြာသိုလမှာ
 ဖူးရမေလေ။
 မြောက်သားမပါ၊ မဖူးပါ
 ဘချစ်ရီဘုရား၊ ဖူးဇောင်လားခါ
 နှမမှာလည်း၊ နားမှာနားဋောင်း
 ကျပြာကွဲရေး။
 မိကိုယ်ကို၊ မိကိုပီးလည်း
 မိလည်းကိုယ်တိုင်၊ ထွီးစမ္မိယ်
 စိန်နားဋောင်းကို၊ မဆက်နိုင်
 ဖကိုယ်ကို၊ ဖကိုပီးလည်း
 ဖလည်းကိုယ်တိုင်၊ ထွီးစမ္မိယ်
 စိန်နားဋောင်းကို၊ မဆက်နိုင်
 မောင်ကိုယ်ကို၊ မောင်ကိုပီးလည်း
 မောင်လည်းကိုယ်တိုင်၊ ထွီးစမ္မိယ်
 စိန်နားဋောင်းကို မဆက်နိုင်...လေ
 မဆက်နိုင်...ဟူ၍ ဖြစ်ပေသည်။

ယခုကဲ့သို့ ရခိုင်စာပေတိုးတက်ထွန်းကားသောခေတ်မှ စာဆိုတော်များသည် ရိုးရာယုံကြည်ကိုးကွယ်မှုဆိုင်ရာ နှင့်တကွ ဓလေ့ထုံးစံ တံထွာအစဉ်အလာ စရိုက်သဘာဝအလျောက် ယဉ်ကျေးမှုများကို ရတု၊ ရကန်၊ ဧအိုင်သာချင်းတေး ကဗျာများဖြင့် သရုပ်ဖော်လျက် စာပေတန်ဆာဆင်၍ ယဉ်ကျေးမှုမှတ်တမ်း တင်ထားခဲ့ကြပါသည်။ သို့ပါသော်လည်း ခေတ်အဆက်ဆက်၏ ဒဏ်ရာဒဏ်ချက်ကြောင့် တချို့သောအရာတို့မှာ တိမ်မြုပ်ပျောက်ကွယ်ခဲ့လေပြီ။

ပြည်ထောင်စုဖွား တိုင်းရင်းသား စာပေသုတေသီများအနေဖြင့် တိုင်းရင်းသားရေးရာများကို လက်တွဲဖော်ထုတ်ခြင်းဖြင့် ရိုးရာယဉ်ကျေးမှု၊ အတွေးအခေါ်နှင့်စာပေပညာရပ်တို့ကို တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး လက်ဆင့်ကမ်းပေးရာသို့ ရောက်လိမ့်မည်ဟု ယုံကြည်ရင်း နိဂုံးချုပ်လိုက်ရပေသည်။

ကျော်ဇော(ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်)